

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Manuskript 2 D 14

DAGNY

TIDNING FÖR
 SVENSKA
 KVINNORÖRELSEN

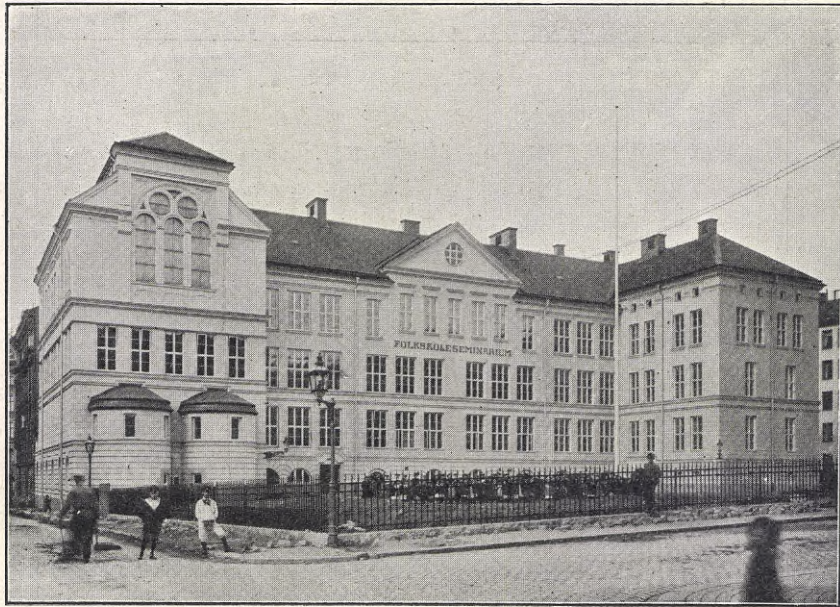
UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 36. Stockholm 17 September 1908 1:a årg.

<p>Prenumerationspris: 1/4 år... kr. 4: 50 1/2 år... kr. 2: 50 3/4 " " " 3: 50 1/4 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 6353. Riks- 12285. Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 1—2. Stockholm 1908, Aftonbladets tryckeri.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegramadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10:—. Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	---	--	--	--

Stockholms nya folkskollärarynnesseminarium.

Tiderna förändras och mycket med dem. Den gamla tomten i hörnet af Björngårds- och Prästgårdsgatorna, dit under Gustaf III:s tid Maria kronobränneri och lagerkällare förlades, skulle längre fram i tiden få en användning, som på ett helt annat sätt gagnat landet än de inkomster, hvilka staten drog af det där inrättade bränneriet. År 1830 upplät nämligen staten denna tomt till Sällskapet för växelundervisningens befrämjande, hvilket där anlade en skola efter den engelska metoden att lärjungarna skulle undervisa hvarandra. Den benämndes Normalskolan och var Sveriges första lärarebildningsanstalt. Lärorummet inreddes med sluttande golf och med för öfrigt allt som metoden kräfde, t. ex. sandbänk och löpnummer. Det var ett för våra nuvarande pedagogiska begrepp egendomligt skådespel, som där gick af stapeln — de rörliga barncirklarna med monitörer ur barnens egna led.

Under tolf år verkade denna skola, och mer än en af de där inskrifna eleverna har sedan gjort sig ett känt namn. År 1862 utkom emellertid folkskolestadgan, och ett seminarium för utbildande af lärare skulle upprättas i Stockholm. Normalskolan ombildades då till statens folkskoleseminarium, men ännu med bibehållande af växelundervisningsmetoden. Eleverna voro då manliga; äfven kvinnliga förekommo dock, ehuru till ett försvinnande litet antal. Det var år 1865 som seminariet öppnades för uteslutande kvinnlig ungdom. Det var en åldrig byggnad, som då inrymde folkskollärarynnesseminariet. Troligen förskref den sig från 1720-talet, och innehafvaren af kronobränneriet från dess första tid, Daniel Lampa, har säkerligen bebott densamma. Men om äfven byggnaden på Daniel Lampas tid bar prägel af ett förmöget och väl inredt borgarhem, hvarom målningarna öfver dörrarna bland annat

vittnade, lämnade den åtskilligt att önska i egenskap af skola i en senare tid. Gymnastiklokalen måste t. ex. inrymmas i det gamla bränneriet, och man hade måst taga det hela såsom det var och som det bäst föll sig. Längre redde man sig dock i den gamla lokalen, men allt starkare blef krafvet på större utrymmen och förbättringar. Och så rymdes 1906 den gamla lokalen ut, allt var då ordnad för byggandet af den nya, större tomt inköpt och anslag beviljad af riksdagen för nybyggnaden.

Den ståtliga byggnad, som nu reser sig på den stora tomten i hörnet af Björngårds- och Prästgårdsgatorna, har intet i sitt yttre gemensamt med det gamla anspråkslösa seminariet, och den nya, i minsta detalj sinnrikt genomtänkta, ändamålsenliga och vackra inredningen betecknar ett ofantligt långt steg framom gamla förhållanden. Man lär väl kunna säga, att det nya folkskollärarynneseminariet står där såsom något i sitt slag enastående, så praktiskt, sinnrikt och inbjudande trefligt, som allt är ordnad. I främsta rummet är detta seminarierector Fredrik Lundgrens förtjänst, liksom det är han, som genom initiativtagande och aldrig tröttnande energi mest bidragit till att denna stora och ståtliga byggnad blifvit verklighet. En ovärderlig hjälp vid sina idéers realiserande har han haft i byggnadens arkitekt, intendenten Gustaf Pettersson. Vid val af färger i korridorer och klassrum är det artisten Olle Hjortzberg, som varit den bestämmande, och resultatet är ett intryck af lugn och harmoni, på samma gång som de klara, rika färgerna sprida som en flod af ljus och glädje.

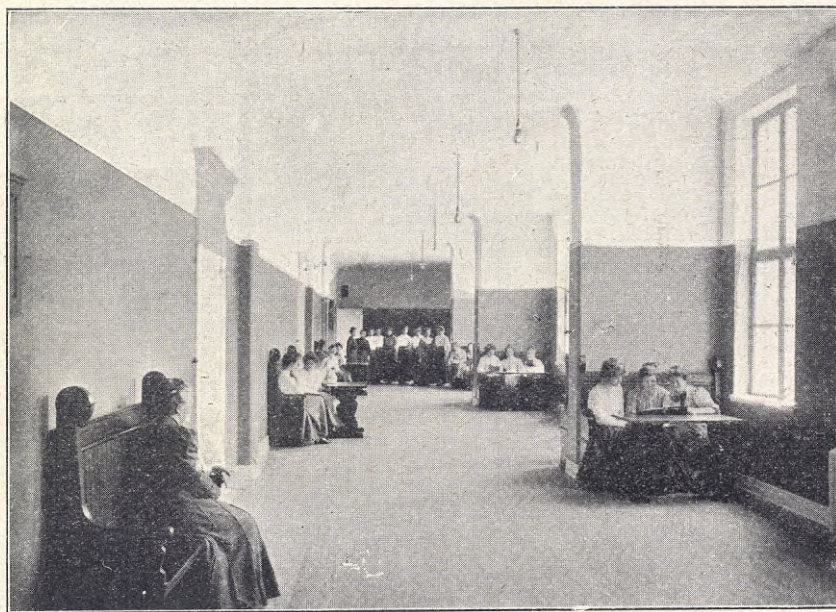
Uppför den första korta trappafsatsen kommer man genom ljudlöst öppnande balansdörrar in i första våningens korridor, hållen i gult, verkande som det klaraste solljus. Till besparing af de annars i den långa korridorrens tak nödvändiga, stöttande järnbalkarna, har man gjort korta, inskjutande tvärväggar, hvilka afdelar korridorrens fönstersida till de mest inbjudande aflånga nischenordningar, där väggfasta ekbänkar — högsäten — och bord placerats. Här kunna lärarinnor och elever under rasterna hafva angenäma små pratstunder. För ytterkläderna är i en tvärkorridor, ledande till musiksalen, en rad garderober anordnade, med plats för fyra elevs kläder i hvarje, en särdeles trefflig anord-

ning till undvikande af ytterplagg i korridoren. Ett större kapprum finnes dessutom.

I denna nedre våning är öfningsskolan inrymd. De olika klassrummen äro dekorerade i olika färger, gula väggar och gröna bord och bänkar eller omvänt, gröna och gula, djupröda och bruna — de vackraste sammansättningar. En särskild nyhet är att den »svarta taflan» icke längre är svart. Infälld i väggen är den i nyans med väggfärgen, fast hållen så mörk, att det skrifna väl framträder. Någon lärarekateder förekommer icke, ett bord och en bekväm länstol i vacker hvitbetsad björk ersätta den gamla dammgömmande möbeln. Förutom musiksalen, hvilken äfven användes som mindre samlingsal, finns på denna afdelning gymnastiksalen, två våningar hög och inredd efter alla nuvarande fordringar. Upp till denna komma eleverna direkt genom en trappa från afklädningsrummen, som

befinna sig i botten-våningen. Innanför dessa ligger duschrummet med en stor bassäng samt varmluftsbadet.

I bottenvåningen finnes äfven skolköksafdelningen, beräknad för tre »hushåll», hvar och ett med sin spis, sitt bord och skåp, hyllor, disk- och slaskbord. Bredvid ligger måltidsrummet, där den sjäflagade maten afätes. I sammanhang med detta kan nämnas, att ett frukostrum naturligtvis äfven finnes i denna

Interiör af korridoren.

välinredda skola med flere gaskök och särskilda skåp för dem som vilja bereda en mellanfrukost i skolan i stället för att gå hem.

Från första våningens öfningsskola komma vi till andra våningens seminarium. Här är korridoren hållen i grönt med samma trefliga afdelningar med ekbänkar och bord. En automatisk signalklocka är placerad här för att ringa ut och in timmarna. I denna våning har rektorn sin expedition med väntrum samt lärarne och lärarinnorna hvar sitt samlingsrum, lärarinnornas i gult med värmlandsmöbler, »solfjäders»-motivet. Här finnes äfven flera materialrum, ett rum för fria studier, alldeles särskildt inbjudande, hållet i rött med gröna läspulpeter, samma modell som kungl. bibliotekets. Här finnes äfven biologiska lärosalen med lädor, skåp och reagenshyllor, anordning för skioptikon samt ljustäta gardiner, särskildt rekviderade från London, och hvilka löpa i infällda lister i fönster-ramen, så att icke en strimma dager kan tränga

in. Innanför denna sal ligger skolans biologiska museum.

Tredje våningens korridor är blå. Här uppe ligger den stora samlingssalen, som håller på att dekoreras af Olle Hjortzberg. Ett önskningsmål, som ännu hägrar i fjärran, är att på fondväggen bakom estraden få en väggmålning af samme konstnär, framställande Jesu bergspredikan, men, som sagdt, detta hör ännu till hvad man blott önskar och hoppas. I salen komma 224 klasstolar att placeras, men plats finnes för flere.

En utomordentligt väl inredd fysisk-kemisk lärosal finnes äfven, med särskildt materialrum för läraren, där han kan bereda sig för experimenten. Salen, som är afsedd för 3:dje och 4:de klasserna, har amfiteatraliskt ordnade bänkar, dragskåp eller s. k. dragkapell för bortskaffandet af giftiga gaser, i bordet finnes en särskild anordning för kvicksilfverbehandling, flere elektriska lågor införda i själfva bordet, reagenshyllor m. m. Äfven i denna sal finnes skioptikon.

En stor teckningssal med ljus från norr, materialrum samt ett särskildt »skuggrum» ligga äfven i denna våning. För den oinvigde gör skuggrummet ett särdeles mystiskt intryck. Inom en cirkelrund messingsledstång står midt på golvet ett rundt bord, hvilket yta är genom ganska höga mellanyäggar sektionvis uppdelad. I hvarje afdelning finnes en åt alla håll vridbar och sänkbar elektrisk lampa, hvilken kastar skuggan huru man så önskar på den under uppställda klossen eller gipsen. Eleverna sitta på pallar med

ritbräderna stödda mot messingsstången. Fullt ljustäta gardiner finnes naturligtvis äfven i detta rum.

Nästa sal är för kvinnlig slöjd med sinnrikt konstruerade bord med infällda sydynor. Ett par symaskiner finnas samt ett kopparbeslaget bord för pressjärnet med kranar tillhands för varmt och kallt vatten.

Den sista sevärdheten är laboratoriet för fysik och kemi med skåp, lådor, reagenshyllor, dragkapell samt bord med elektriska uttag och inledda elektriska lågor. Dessutom finnes här ett glasblåsarbord för praktisk undervisning i denna konst.

Öfver tredje våningen finnes en stor vind med utrymmen, som möjliggöra en ytterligare utvidgning af skolan.

Utänför seminariet, på den stora planen åt Björngårdsgatan skall trädgård anläggas, och trädgårdsskötsel kommer äfven att, ehuru till ringa del, ingå som skolans läroämne. Och med denna sista är väl alla upptänkliga grenar af undervisning tillgodosedda.

Så står det nu färdigt, det nya ståtliga skolpalatset på den föräldrade normalskolans och det gamla seminariets grund. En ny tid med nya fordringar har äfven bringat den nya skolan. De lärarinnor, som utgå därifrån, äro i en helt annan grad än hvad förr var fallet rustade att undervisa barnen öfver allt Sveriges land, staten har väl sørjt för deras utbildning. Det arbete de gifva tillbaka, kommer också hela samhället till godo, och i dess tjänst skola de verka som goda och nyttiga medborgare. E. K—N.

Proportionella val.

För Dagny af Dr Gulli Petrini, f. Rossander.

(Forts. fr. föreg. n:r).

Det var emot det kungl. förslagets behandling af de gemensamma kandidaterna, som kritiken hufvudsakligen riktade sig. Då i detta förslag icke heller några åtgärder vidtagits att förekomma dekapitering, räknade man lätt ut, att en person, som var uppsatt af alla partier och hade fått det ojämförligt största antalet röster, likväl kunde falla igenom. Det behöfdes blott, att han dekapiterades på hvarje lista. Då han inom det ena partiet icke fick tillgodoräkna sig de röster, han fått inom det andra, skulle han således icke komma i början inom något parti vid sammanräkningen och därför icke gå in. Härutinnan vidtog nu riksdagen en ändring i det kungl. förslaget, dock icke i fråga om sammanräkningen af rösterna från olika partier utan i syfte att hindra dekapiteringen inom hvar parti. Riksdagen anser, nämligen att blott man hindrar dekapiteringen, så är det värsta felet i det kungl. förslaget afhjälpt, ty då har ett parti i sin makt att sätta den person i första rummet, som det verkligen vill ha igenom, och detta bör partiet själf bestämma, utan att andra partiets röster därvid få inverka. Den af riksdagen antagna vallagen lyder nu

med afseende på sammanräkningen inom de olika grupperna:

»Härvid iakttages i fråga om den fria gruppen:

1:a) Vid första sammanräkningen gäller hvarje valseedel såsom hel röst. Det namn, som fått högsta rösttalet, blifver det första i ordningen.

2:a) Vid hvarje följande sammanräkning gäller valseedel, hvars röstvärde icke tillgodoräknats något namn, som erhållit rum i ordningen, såsom hel röst. Annan valseedel gäller såsom half röst, där ett af de namn, hvilka röstvärdet tillgodoräknats, erhållit rum i ordningen; såsom tredjedels röst, där två af namnen uppförts i ordningen; såsom fjärdedels röst, där tre af namnen uppförts i ordningen; och så vidare efter samma grund. För hvarje gång kommer det namn närmast i ordningen, som erhållit högsta rösttalet.

I fråga om partigrupp iakttages:

1:a) Upptaga valseدلar till antal af mer än hälften af hela antalet valseدلar inom gruppen (gruppens rösttal) samma första namn, blifver detta namn det första i ordningen; upptaga valseدلar, som hafva samma första namn och utgöra mer än två tredjedelar af

gruppens rösttal, jämväl samma andra namn, blifver detta namn det andra i ordningen; upptaga valsedlar, som hafva samma första och samma andra namn samt utgöra mer än tre fjärdedelar af gruppens rösttal, jämväl samma tredje namn, blifver detta namn det tredje i ordningen; och så vidare efter samma grunder.

2:a) I den mån ordningen inom gruppen icke kan genom sammanräkningar enligt nyss angifna grunder bestämmas, skall hvad här ofvan är i fråga om den fria gruppen stadgad, äga motsvarande tillämpning.

Det är de två sista momenten, som riksdagen infört i afsikt att hindra dekapitering; i öfrigt antogs regeringens valmetod i sin helhet.

Emellertid har, synes mig, vid denna ändring en viss ottydlighet inkommit i vallagen. Om det vid beräkningen af ordningen inom ett parti inträffar, att en person fått sig tilldelad första rummet på den grund, att han står först på mer än hälften af listorna, och det inom partiet äfven förekommer listor, där han står i andra eller tredje rummet, hur skall man då förfara vid reduceringen af rösttalet, när man öfvergår till sammanräkning efter fria gruppens metod? Den lista, som har hans namn fast ej i första rummet, har visserligen fått upp en af sina kandidater, och detta kunde ju vara ett skäl att halfvera dess rösttal, men den har icke bidragit till denna utgång och det står ju: »Vid hvarje följande sammanräkning gäller valsedel, *hvars röstvärde icke tillgodoräknats något namn*¹, som erhållit rum i ordningen, såsom hel röst», och då skulle att döma af ordalydelsen ingen reducering här äga rum. Dock har Allmänna valmansförbundet i sin förut omnämnda brochyr: »Rösträttsfrågan» tydligen motsatt åsikt. Å sid. 27 förekommer ett exempel, där man har halfverat rösttalet till listor, »som fått ett namn placeradt», oberoende af om deras röstvärde medverkat till saken eller ej. Hvilketdera som nu varit meningen, är icke godt att veta; det förefaller som Allmänna valmansförbundets tolkning nästan skulle ge rimligare resultat, men hvarför har man då icke användt ett enklare uttryck utan talat om »tillgodoräknadt röstvärde»? Vid beräkning af nedanstående exempel har jag emellertid ansett det vara riktigast att rätta mig strängt efter ordalydelsen. Önskligt vore dock att denna paragraf finge en fullt tydlig formulering, innan den blir slutgiltigt antagen. Högst besynnerligt är också, att i riksdagens skrifvelse icke finnes något exempel, som kan underlätta det rätta förståendet af lagen. Någon hjälp från höga vederbörande härutinnan har mig veterligt icke heller försports. Allmänna valmansförbundets broschyr har däremot tydligen detta syfte, men skulle nu denna, som hittills tycks vara allmänhetens enda vägledning, vara oriktig, då kan det bli en treflig villervalla. En bok »Rösträttsreformer», valhandbok af d:r K. Hagman, innehåller däremot alls ingen hjälp utan endast en sam-

ling officiella aktstycken och lagparagrafer. Under rubriken: »Anvisningar rörande valmetodens tillämpning», förekommer blott det exempel, som fans i K. Maj:ts förslag, beräknadt efter K. Maj:ts metod men icke efter den antagna, hvilket skulle ge annat resultat, d. v. s. ett exempel på, hur man *inte* skall räkna, men intet exempel på, hur man verkligen skall förfara.

Jag skall nu anföra ett exempel på den föreslagna metoden. Vi anta, att valet gäller 5 representanter och att partierna äro: *Moderata*, *Liberala* och *Socialister* samt att dessutom valsedlar afgifvits utan partibeteckning, hvilka då hänförts till den *Fria gruppen*. Först skall beräkningen af kandidaternas ordning inom grupperna göras. I första kolumnen af tabell III ha vi Fria gruppens listor med rösttal.

Tabell III. Fria gruppen.

A, E, H	1,032	E, H	516	E	344
A, P	812	P	406	P	406
H, P	125	H, P	125	P	62,5
A ¹⁾	1,844	—	—	—	—
E	1,032	E	516	E ⁴⁾	344
H	1,157	H ²⁾	641	—	—
P	937	P	531	P ³⁾	468,5

Här äger ingen sammanräkning till gemensamt rösttal rum, och man räknar omedelbart efter Thieles metod. Första sammanräkningen (undre afd. af kol. I) ger A första platsen med rösttal 1,844. Räkningen fortsättes nu som i tabell II; rösttalet för de listor, som fått upp en kandidat, divideras med 2, de som fått upp två med 3, etc. och man får ordningen: A 1,844, H 641, P 468,5 och E 344.

Sedan gå vi till partigrupperna. De på de Moderata afgifna listorna återfinnas i tabell IV (kol. I).

Tabell IV. Moderata. Rösttal 2,230.

A, B, C	1,034	B, C	517	B	344,67	B	344,67
A, D, E	825	D, E	412,5	D, E	412,5	D	275
B, C, E	332	B, C, E	332	B, E	166	B	110,67
C, A	39	C	39	—	—	—	—
Summa 2,230							
A ¹⁾	1859	>	2230 : 2 = 1115	B	849	B	510,67
—	—	—	—	C ²⁾	888	—	—
—	—	—	—	D	412,5	D	412,5
—	—	—	—	E	744,5	E ³⁾	578,5
—	—	—	—	—	—	—	D ⁴⁾ 275

A står först på 1,859 listor, hvilket är mer än hälften af rösttalet ($2230 : 2 = 1115$), hvarför A kommer först i ordningen. Af dessa listor upptaga 1,034 äfven B, som andra namn, men detta är mindre än två tredjedelar af rösttalet ($\frac{2}{3} 2,230 = 1,486\frac{2}{3}$), hvarför B ej går in efter denna metod utan man måste nu öfvergå till Fria gruppens räkning, hvarvid man först halfverar rösttalet hos de listor, som haft A i första rummet (kolumn II). Jag halfverar af ofvan angifna anledning icke sista listans rösttal, trots att denna fått

¹⁾ Kursivering af förf.

in A. Nu sammanräknas rösterna från olika listor och C får högsta rösttalet (undre afd. af kol. II). Sedan fortsättes som vid Fria gruppen (kol. III och IV). Ordningen inom listan blir således A, C, E, B, D.

Beräkningen för de Liberala finnas i tabell V.

Här har ingen tillräckligt stort antal röster på första rummet för att gå in af den anledningen. F, som har de flesta, har blott 1,669, hvilket ej uppgår till hälften af rösttalet ($3,753 : 2 = 1,876\frac{1}{2}$). Man får därför genast gå till sammanräkningen efter Fria gruppens metod. Som synes af tabellen ger den ordningen: F, H, I, G, K.

Tabell V.		Liberala.		Rösttal 3,753.			
F, G, H, I	1,436	G, H, I	718	G, I	478,67	G	359
K, H, I	1,950	K, H, I	1,050	K, I	525	K	350
G, F	1,024	G	512	G	512	G	512
F, K	233	K	116,5	K	116,5	K	116,5
H	10	H	10				
Summa 3,753							
F ¹⁾	2,693						
G	2,460	G	1,230	G	990,67	G ⁴⁾	871
H	2,496	H ²⁾	1,778				
I	2,486	I	1,768	I ³⁾	1,003,67		
K	1,283	K	1,166,5	K	641,5	K ⁵⁾	466,5

(Forts. och slut i nästa n:r).

VÅRA KVARTALSPRENUMERANTER, hvilka önska att Dagny utan afbrott skall komma dem tillhanda, uppmanas att i god tid före 1:a oktober förnya prenumerationen. Denna sker å närmaste postanstalt och utgör kr. 1: 25 för kvartal.

Kvinnor som "hospital collectors".

»Business is business» säger ett gammalt ordspråk, och mycket betecknande för affärsmissigheten i England är en utväg, man där funnit på för att på rationellt sätt utnyttja den enskilda välgörenheten till stödande af offentliga företag och inrättningar. Skall t. ex. ett barnhem eller sjukhus byggas eller underhållas, anställs en »hospital collector», som har till uppgift att gå ur hus och i hus och samla erforderliga penningar. Man har funnit kvinnorna särskildt lämpliga för detta arbete, och däraf kommer, att bland andra platser som *The Central Bureau* — den stora platsanskaffningsbyrån för kvinnor i London — förmedlar, äfven förekommer anställningar som »hospital collectors». I sista numret af den engelska tidningen *The Women's Employment* skildrar en sådan kvinnlig »collector» på ett mycket liffullt sätt sitt arbete och sina erfarenheter. Hon hade sökt anställning genom Centralbyrån och blef erbjuden plats som »collector» för ett småbarnssjukhus i en mindre stad. Hon tvekade att antaga platsen, och hennes vänner afrådade henne, men som hon ej var ung längre och icke ägde utbildning i något särskildt yrke, var detta ett erbjudande, som hon ansåg icke böra låta gå sig ur händerna, och hon säger, att hon aldrig ett ögonblick sedan ångrat, att hon tog platsen. Lönen

var 25 pund samt en viss procent på de pengar, hon lyckades insamla.

Efter sex års arbete för barnsjukhuset blef plats ledig som »collector» vid stadens allmänna sjukhus, hvilken hon sökte och erhö. På alla donationer och gåfvor, som inflyta genom henne, erhåller hon 5 % i provision och förtjänar på detta sätt ungefär 53 pund om året. Hon har öfver sig en förvaltningskommitté, men hennes egentliga chef är sjukhusets sekreterare. Hon har att hvar månad redovisa för influtna penningar, för öfrigt ordnar hon själf helt och hållet som hon vill med sitt arbete. På somrarna kan hon taga sig ledigt fem å sex veckor och ser då endast till att de penningar, som utlofvats under denna tid, behörigen komma in.

Naturligtvis är det ej alltid angenäma erfarenheter, hon får göra, när hon är ute och »arbetar», men, som hon säger, med litet takt och godt humör går det ändå bra, och i det stora hela har hon lyckats utmärkt.

För oss, svenskor, och våra förhållanden ställer sig nog detta »collectorship» såsom något ganska egendomligt. Själf slutar artikelförfattarinnan i den engelska tidningen med att säga, att hon hoppas, att hon har lyckats öfvertyga andra kvinnor om fördelarna och äfven behaget af ett lif såsom »Hospital Beggar».

PRENUMERANTER OCH VÄNNER AF DAGNY

uppmanas att till kvartalsskiftet arbeta för ökad spridning af Dagny. Om hvar och en endast värfvar EN ny prenumerant, vore ju antalet fördubbladt och ett godt resultat vunnet.

International Council of Women's konferens i Genève den 31 aug.—4 sept. 1908.

Mitt förra bref slutade med tisdagens förhandlingar. Arbetet fortsattes på onsdagen, som upptogs af redogörelser från de olika nationalförbunden rörande deras arbete hufvudsakligen under det sista arbetsåret. Stort intresse erbjöd fru Stritts anförande angående kvinnosakens ställning i Tyskland. Hon påpekade den stora betydelse den nya föreningslagen hade för kvinnorna. De kunna numera blifva medlemmar i föreningar bildade af män, enär i den nya föreningslagen som medlemmar nämnas icke män eller kvinnor utan personer. Till följd af denna lag har det liberala partiet redan intagit kvinnor i sina föreningar. Vidare framhöll fru Stritt kvinnornas stora inflytande på reformerna inom flickskolan och omtalade att regeringen tillsatt en kommitté bestående af kvinnor, hvilken skulle diskutera dessa reformer. Slutligen omtalade hon den kamp de tyska kvinnorna upptagit mot alkoholismen.

För Sverige aflade undertecknad berättelse för arbetsåret 1907—1908. Först redogjordes för de föreningar, hvilka under det förflutna året ingått som medlemmar i det svenska nationalförbundet, och för det från internationell synpunkt viktigaste af de andra föreningarnas verksamhet. Vidare lämnades redogörelse för de frågor, som vid riksdagen 1908 förekommit rörande kvinnorna. Det framhölls att, ehuru hvad den gifta kvinnan beträffar frågan om hennes myndighet ännu hvilat hos regeringen, ha dock mindre reformer genomdrifvits, såsom att hustrun kan, då mannen förklarats omyndig, blifva förmyndare för honom och införandet af obligatorisk taxering af den egendom gift kvinna enligt medgifna bestämmelser eger rätt att själf förvalta. Vidare redogjordes för frågan om moderskapsförsäkring, hvilken förekommit vid den sista riksdagen. Så omtalades, att på initiativ af svenska nationalförbundet från och med detta år kvinnliga poliser funnos i Stockholm. En kort framställning gafs af det arbete, som nedlagts därpå och af de personer och myndigheter, som energiskt medverkat till sakens lyckliga utgång.

Ordföranden i det italienska nationalförbundet, grefvinnan Spalletti-Rasponi, hade såsom man kunde vänta af Italien ännu icke mycket att inberätta om vunna faktiska resultat. Men hon kunde konstatera, att den första kongress, som det italienska nationalförbundet förleden vår höll i Rom, hos många af Italiens kvinnor väckt tanken på och intresse för den italienska kvinnans höjande. Af grefvinnan Spalletti-Rasponis eleganta anförande kunde man märka, att det italienska nationalförbundet är rikt på initiativ. Det hade på sitt program upptagit så godt som alla de frågor, hvilka feminismen sysselsätter sig med.

Efter madame Spalletti-Rasponi kom turen till det internationella förbundets doyenne, mademoiselle Monod,

att framlägga det franska nationalförbundets berättelse. Mademoiselle Monod, som har en storartad verksamhet bakom sig, är en ovanligt originell företeelse både hvad utseende och klädsel beträffar. Ett frappant fullt ansikte, något af negertyp, men fullt af lif och energi. Man måste ovillkorligt hålla af den intressanta, gamla damen. Hon konstaterar, att feminismen nått stor utbredning i Frankrike och att den intresserar alla. Det är det franska nationalförbundet, som går i spetsen för rörelsen och som utöfvar en storartad verksamhet. Männen bistå kvinnorna i deras sträfvan. Professorer, läkare, riksdagsmän intressera sig för kvinnornas arbete. Förbundet arbetar på sektioner. I nästan alla stora franska städer finnas afdelningar af förbundet. Så lämnas redogörelse för sektionernas verksamhet, Någon ingående framställning kan här ej komma i fråga. Det får vara nog med hufvudragen. Uti sektionerna förberedas och undersökas skolfrågor, frågor rörande kvinnans rättsliga ställning, speciellt gift kvinnas myndighet, kvinnas kommunala och politiska rösträtt, hennes anställning i statens tjänst, fabriksarbeterskornas löneförhållanden m. m. Många af dessa frågor äro nu aktuella i Frankrike. Genom sektionernas verksamhet äro redan flere af dessa frågor upptagna till behandling i den franska riksdagen, och för åtskilliga af dem hoppas man på den franska riksdagens samtycke; så väntar man på tillåtelsen att anställa kvinnliga fängelsedirektörer för de kvinnliga fångarna. Mademoiselle Monods framställning togs med hänförelse, och ordföranden, lady Aberdeen, tackade hjärtligt mademoiselle Monod för det intensiva arbete det franska förbundet utför.

Äfven det österrikiska förbundets ordförande, fru Hainisch, afvann stort intresse, kanske icke fullt så mycket för hvad nationalförbundet utträttat som för sina personliga egenskaper. Fru Hainisch är en äkta humorist. Under skämtsamma ord döljer hon sin entusiasm och sin kärlek till kvinnosaken. Hon hör till de lyckliga talare, som ha auditoritet i sin hand från första ögonblicket. Fru Hainisch börjar med att bedja om ursäkt för att hon talar tyska, men i det afgörande ögonblicket har hon glömt franskan. Hon förklarar att kvinnorna äro kvinnosakens svåraste fiender. Men ändock går den framåt. Den österrikiska regeringen vänder sig stundom till det österrikiska nationalförbundet. Och kvinnorna arbeta utomordentligt energiskt, då de användas. I en kommitté för mellanskolorna insattes fyra kvinnor, och tack vare dessa genomfördes på fjorton dagar en skolreform. Till sist ålade fru Hainisch kvinnorna, ifall de ville vinna framgång i sitt reformarbete, att vara älskvärda mot männen.

För det norska nationalförbundets verksamhet redogjorde fru Michelet. Den norska kvinnorörelsen har att

Kvinnor! Följ valarbetet i Eder trakt och försumma icke något tillfälle att få till stånd ett uttalande i kvinnornas rösträttsfråga.

glädja sig åt stora framgångar. Den kommunala valbarhet de erhållit har gjort, att kvinnor alltifrån de erhöilo denna rätt innehåft kommunala poster. Antalet af dem, som nu sitta i kommunalförvaltningen, har ökat med 30 %. För att reglera de kvinnliga arbetslönerna har det arbetats intensivt. Kvinnorna inom post- och telegraf ha vunnit, att icke särskild tariff tillämpas på deras löner. Hvad äktenskapslagstiftningen beträffar, arbetar förbundet på att erhålla bättre äktenskapslagar och önskar höjd åldersgräns, paktum och läkareundersökning vid äktenskaps ingående. Sedlighetskommittén har framlagt ett förslag om huru det skall förfaras med fader till oäkta barn, hvilken försummar att understödja och underhålla det; förlust af rösträtt föreslår kommittén.

För det belgiska nationalförbundet, som är bildadt 1905, redogjorde juris doktor M. Popelin. Liksom det franska har det belgiska på kort tid utöfvat en förvånansvärd verksamhet. Det har arbetat på att höja kvinnorna i socialt, rättsligt, kulturellt och ekonomiskt hänseende. Några af de frågor förbundet tagit upp omnämner jag. Rörande undersökning af faderskapet till oäkta barn har förbundet redan lyckats att på laglig väg genomdrifva bestämmelser. Förslag till lag angående omyndiga är redan utarbetad och anses komma att antagas af riksdagen. Höjandet af den kvinnliga undervisningen ligger förbundet varmt om hjärtat. Ateneum för flickor i Gent är dess skapelse. Det arbetar på att förbättra tjänarnas ställning och förmå dem att bilda fackföreningar.

Sedan redogörelserna för nationalförbunden aflagts — de båda vid detta möte nytillträdande, Bulgarien och Grekland, hade inga meddelanden att göra — lämnade madame Philosophof från Ryssland en kort resumé af hvad hon gjort för att i Ryssland bilda ett nationalförbund. Hennes arbete därpå tycktes nu krönas med framgång och i december hoppades hon ha förbundet färdigbildadt. Madame Philosophofs ord hälsades med starkt bifall och ordföranden uttryckte sin förhoppning om att det rika program madame Philosophof uppgjort snart skulle kunna förverkligas.

Så följde korta rapporter afgifna af hvar och en af de åtta kommittéernas ordförande. Af den djupaste innebörd för allt arbete för kvinnans höjande voro de ord, som yttrades af madame Avril de Sainte-Croix, ordförande i kommittén för den hvita slafhandeln, att sedligheten vore det grundläggande, hvar på allt annat skulle byggas.

En viktig uppgift för den internationella konferensen var behandlingen af de stadgeändringsförslag, som framlagts. Diskussionen därom upptog många af de timmar, som voro anslagna för mötet. Själva diskussionen leddes utmärkt af ordföranden, som därvid visade sällsynt takt och älskvärdhet och en outtröttlig energi. Hade det berott på lady Aberdeen ensam, hade vi nog på torsdagen haft tre sammanträden. Men hennes förslag därom möttes af enhälligt nej. Då vi inte ville komma tillbaka på kvällen,

måste vi infinna oss half nio nästa morgon, i stället för den ordinarie tiden half tio. Men ändock kunde vi ej sluta på den i programmet bestämda tiden, utan mötet måste förlängas. Från 9—2 på lördagen fortsatte vi intensivt arbetande, diskuterande stadgeändringar.

Innan mötet avslutades, beslöt man att vidga förbundets arbetsområde och inrätta en ny kommitté för »public healths», till hvilken lady Aberdeen tagit initiativ. Äfven uttalades önskvärdheten af att bilda en kommitté för »education».

Vid den internationella konferensen ha två offentliga möten hållits i »Salle centrale». Vid det första höll lady Aberdeen föredrag om hälsovård. Justitierådinnan Bohman hade i detta ämne till mötet lämnat en utredande intressant framställning af hälsovården i Sverige och vid den diskussion, som följde på lady Aberdeens föredrag, gjordes af flere lands representanter inlägg. För Sverige lämnades af professor-skan Retzius värdefulla upplysningar om hygienens inflytande på dödlighetsprocenten. Det andra allmänna mötet behandlade frågan om arbetsförmedling för ungdom. International Council of Women's sekreterare, den talangfulla mrs Gordon, har i Skottland arbetat på att hjälpa ungdomen, då det gäller att välja lefnadsbana. För den skull ha upplysnings- och anvisningsbyråar upprättats, som gifva föräldrar och ungdom råd i fråga om hvad de unga skola egna sig åt. Hennes mening är, att de unga, långt innan de sluta sin skolgång, skola sätta sig i förbindelse med dessa byråar, så att deras studier i god tid afpassas efter deras anlag och begåfning. Bland talarna uppträdde fröken Terserus. Hon omnämnde, att man äfven i Sverige kommit till insikt om ändamålsenligheten af upprättandet af en arbetsförmedling för barn, som lämna folkskolan. I Stockholm har tillsatts en kommitté, bestående af representanter för folkskolans öfverstyrelse, lärare och ombud för allmänna arbetsförmedlingen för att utarbeta en plan. De delegerade framhöll att bästa sättet att ordna en dylik upplysningsbyrå vore samarbete mellan skolan och allmänna arbetsförmedlingen. Hvarje skola skulle välja ett ombud. Dessa skulle genom klasslärare erhålla nöjaktiga upplysningar om de lärjungar, hvilkas föräldrar önska, att deras barn skola söka arbete. Efter inhämtade upplysningar om barnen skola de sätta sig i förbindelse med arbetsförmedlingen. De delegerade hade utarbetat särskilda förhållningsorder för barn, som önska tillfälligt arbete samt för dem, som ehuru de ännu ej avslutat sin folkskolekurs, likväl önska inträda i yrke. Det omnämndes, att man endast försöksvis tillämpat detta, men med godt resultat.

Innan jag avslutar berättelsen om hvad som förhandlats vid konferensens enskilda sammanträden och offentliga möten, måste jag omtala några meddelanden, som mottogos med stor glädje af de delegerade och hvilka äfven torde intressera Dagnys läsare. Som jag förut omnämndt, kommer International Council of

Ju större spridning

Dagny erhåller, med desto mer bemyndigande kan den föra den svenska kvinnorrörelsens talan och för densamma kräva gehör. Prenumerera därför själf på Dagny och verka för spridningen af den i Eder omgivning.

Women nästa år att i Toronto i Canada hålla en internationell kongress. Vid ett af konferensens sammanträden lämnade en af Canadas representanter, Mrs Cummings, en mängd värdefulla upplysningar om de bästa resevägarna och prisen samt ställde i utsikt en prisreduktion. I samband med kongressen skulle kombineras en resa genom vissa trakter af Canada och Förenta Staterna. Hvad bostäder beträffar, skulle alla dem, som besökte kongressen, mottagas som gäster i de canadensiska hemmen. Mrs Cummings gästfria inbjudan mottogs med mycken glädje af de församlade.

Äfven under de sista dagarna ha de delegerade haft att glädja sig åt en storartad gästfrihet. Mademoiselle Sarazin har i sin förtjusande villa vid Frontenex vid Genève sjön gifvit souper för de delegerade och lady Aberdeen har gifvit lunch för samtliga ombud. På lördagen och söndagen höll det schweiziska nationalförbundet sitt årsmöte, och för dess medlemmar och International Council of Women's delegerade gaf staden Genève i Palais Eynard en reception. Festens glanspunkt voro de mimiska danser med sång, som utfördes af små flickor och gossar. Det fanns mycket hos denna dansande ungdom, som osökt förde tankarna till den antika konstens framställningar af dans. Det fanns något af antika liniers skönhet och behag hos dessa dansande barn från det moderna Genève.

I samband med min skildring af konferensen kan jag ej underlåta att omnämna ett par frågor, som det schweiziska nationalförbundet upptagit på sitt program och som äfven stå på dagordningen hos oss, nämligen praktiska fortsättningsskolor för flickor samt barndomstolar. Hvad den sista frågan beträffar, framfördes den af tvänne talare, en kvinnlig advokat, en ung fröken Faure, som i ett formfulländadt medryckande föredrag framhöll frågans stora vikt. Den andra talaren, ovanligt nog en manlig sådan, framlade en del fakta och redogjorde för huru barndomstolarna äro inrättade i Amerika och i Tyskland, men påpekade att de amerikanska passade för ett land med stora städer, men icke för ett land med små städer som Schweiz. Han framhöll för sin del att vistelsen i en familj vore det lyckligaste för återupprättandet af barnet, som råkat på villovägar.

Så skiljdes de delegerade efter en sträng, men uppryckande och lärorik arbetsvecka. Starka personliga intryck ha gifvits och mottagits, ett gemensamt mål har enat olika viljor och lynnen. Och då afskedets stund kom, hördes öfverallt: vi ses igen, vi ses igen — i Canada.

ALEXANDRA SKOGLUND.

Till rättelse af en uppgift i förra veckans nr från konferensen i Genève få vi påpeka, att »Svenska nationalförbundet» äger en ständig kommitté, *finanskommittén*.

Föredrag hållet å politiskt möte i Borås den 6 september 1908 af fru Jenny Velander.

Hufvudtalare häradschef Karl Staaff.

Förhållandenas makt har tvingat oss kvinnor ut ur hemmens lugna vrå. Jag kan tala af egen erfarenhet, ty själf står jag midt i samhällslifvets strömningar, därför att jag bekläder ett statens ämbete och därför naturligtvis är pliktig att undersöka dessa strömningar och på heder och samvete för mig själf afgöra, hvilka jag vill följa och hvilka jag vill gå tvärt emot. Alldeles gifvet måste denna sträfvan att finna sig till rätta med en samhällsuppgift föra in i det politiska lifvet, ty detta är det Breidablick, från hvilket samhället syns i perspektiv.

Tusentals kvinnor i vårt land ha af denna sin goda vilja att få skarpt sikte på sin uppgift förts till en alldeles positiv uppfattning, att hvarje samhällets gärning måste ses i sitt förhållande till det hela och att dess värdefullhet eller dess mindrevärde bör bedömas i förhållande till det stora nationella arbetet.

När vi kvinnor se oss om i det politiska lifvet med våra åtminstone politiskt unga ögon, så är det något, som vi ideligen leta efter, och det är rättfärdighet. Ingenting förvånar oss så mycket, och intet gjuder oss så mycket bitterhet i sinnet, som när männen sväfva på målet inför ett rättfärdighetskraf.

Jag hörde häromdagen citeras några ord af en högerman. »Jag erkänner fullt det berättigade i kvinnornas rösträttskraf», sade han, »men vi våga icke ta konsekvenserna».

Efter hvad mina studier af lifvet lärt mig, finns det ingenting, som är så ohyggligt farligt som att ta konsekvenserna af ett undertryckt rättfärdighetskraf. Jag undrar, om icke just i dessa tider det svenska folket pröfvar, hvad det vill säga att ta konsekvenserna af undertryckta rättfärdighetskraf.

Två stora politiska partier ha vågat ta konsekvenserna både af kvinnans rösträtt och hennes valbarhet, nämligen Frisinnade landsföreningen och socialdemokraterna. Det följer själfklart af deras grundåskådning: frihet för alla, rättvisa, allas likhet inför lagen, allas likhet i fråga om skatter, uppfostran, personlig säkerhet. Intressant är däremot att iakttaga högerens ställning. Vi frisinnade äro ju litet rädda för att högeren kan utbyta sitt deklamatoriska: »på stället marsch» mot den gamle korpralens: »avancera bakåt».

Men högerens kvinnor vänta allt godt af sitt parti, och roligt vore ju, om deras hopp ej komme på skam. I systerlig kärlek skulle vi frisinnade kvinnor glädja

oss öfver det. Jag bör kanske nämna, att Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt, å hvars vägnar jag talar här, är en i politiskt afseende absolut neutral förening, hvarinom hvarje särskild individ i full frihet sluter sig till den politiska fraktion, hon önskar, och verkar för dess sak. Hvad systerkedjan sluter sig om, det är vårt stora rättfärdighetskraf: politisk rösträtt och valbarhet. Våra förhoppningar till de olika partierna växla från rosenrödt till nattsvart.

Men dessa skiftningar inverka icke obetydligt på vårt arbete för att nå målet. Vi ha verkligen icke varit allför verksamma, och det kommer af, att vi haft en sådan kolartro på den svenska mannens rättskänsla och klokhet. Norden är ju frihetens stamort på jorden. Hur länge skola de svenska kvinnorna se bort öfver Kölen och Bottenhafvet för att få se män samla sig om att låta princip och handling stämma öfverens? Sveriges kvinnor äro lika värda samhällets förtroende som Norges och Finlands.

Men vi begära icke blott, att männen erkänna vår rätt och ge oss den. Vi vänta oss, att männen skola ha så mycket större aktning för oss, *därför att* vi begära denna rätt. Vi vänta, att de skola förstå, att de släkten, som komma, skola i högre grad värda dem, om de i oss se kvinnor, som vilja helt och fullt och målmedvetet lefva med i svenskt arbetslif, i fosterländskt ansvar, i det nationella lifvets allvar, i folksjälens förädling, i folkandans bevarande till sena tider.

Vi vänta oss, att möta männens aktning, *just därför* att vi själfmant komma i tunga, tryckta tider och bjuda vår skuldra för att dela gemensam börda.

Och vi möta också den aktning, vi vänta, af så många. Vi möta den själfklart hos hvarje man, som själf vill fullt och helt lefva sitt folks lif, som själf vill fylla hvarje möjlig plikt, som själf vill stå fri och stark för att kunna verka för rätt och sanning.

De mest optimistiska trodde, att sådana män bildade majoriteten i vår riksdag och att alla partier skulle enas i vår stora sak. Men landet ligger så hopplöst i trötthetens tecken, att endast fåtalet orkar höra annat än de gamla slitna frågorna och se annat än dessa hekatomber af utredningar och kommittébetänkanden, offrade på dådlöshetens altare.

Hvarför mal statens kvarn hos oss så underligt trögt och gnisslande, när hos alla andra kulturfolk det går med sådan sjungande fart? Är det därför, att så många friska manliga viljor mala säd i främmande land för främmande bord och att alla friska kvinnliga viljor ligga fjättrade af det enda skäl, att det är så länge, längesen de fjättrarna sattes på.

Men det är sant, att för trötta män passar ej vår sak, icke för män, som sky hvarje förändring, för hvilka hvilan är så ljuf, att hvarje steg framåt väcker ångest. Ty en omvärdering af kvinnan kommer att medföra en omgestaltning af det nuvarande samhället, som uteslutande bär mannens prägel och icke rättvisligen kan få något annat namn än *det manliga samhället*, till ett samhälle, som präglas af både mannens och

kvinnans peronlighet och som alltså förtjänar namnet *det mänskliga samhället*.

Tillräckligt länge ha kvinnor varit verksamma inom samhället för att man skulle våga sig på med att gissa i hvad riktning de skola sträfva att i sin mån leda dess utveckling.

Den första fana de ha slutit sina led bakom i de länder, där de erhållit politisk rösträtt, är nykterhetens. Den svenska kvinnan ser också på den frågan. Vi vänta icke stordåd af vårt folk, förrän det fått bukt med alkoholiseringens ohyggliga folkförgiftning, och ju närmare världshistoriens tordön rullar in mot våra kuster, i dess större ångest bäfva vi öfver den folksjälens slapphet och slöhet, som är en naturlig följd af densamma, och dess mer rysa vi inför den möjligheten, att om de hårda öden, som träffade oss för jämt ett sekel sen — också då ett starkt alkoholiseradt folk — nu skulle upprepas, folksjälens skulle stå där lika desorganiserad som då.

Jag vågar föreslå en solskensglad växtlighet på skolans område, när kvinnorna få en myndig ställning däri. Var det icke en kvinna, som tände den första blänkfyren för vår moderna skola på den tid, då både lärare och lärjungar höllo på att somna under surret af katekesläxor och läseboksretorik? Jag menar Anna Sandström med sin epokgörande skrift: »Realism i undervisningen». Hvilken insats har icke kvinnan gjort på detta fält, ehuru hon är alldeles omyndig däri.

Hvad kvinnan lärt i sitt föga lönande, tålmodiga arbete, är att värda sig om andra, att tänka för andra, att ta vara på de små värdena och summera ihop dem till rikedomar, att ta vara på de små krafterna och med dem skapa stora värden. Med hvilka ögon tro herrarna, att vi betrakta de områden, där detta saknas i så hög grad, men lag och sed icke tillåta att placera de obrukade krafter, som frivilligt erbjuda sig?

I politikens stora fråga: krig och fred, har en kör af kvinnoröster talat. »Onkel Toms stuga» och »Ned med vapnen» ha säkert öppnat fler ögon för fredsfrågan än hvad vår tids mordvapen tillslutit i döden.

Kvinnornas fältrop, det blir: front mot all orättfärdighet, allt mörker, all feghet, all hjärtlöshet, all dumhet. Är det icke allt detta, som drifver människorna i vrede mot hvarandra? I vårt land se vi t. ex. dem, som ha så lika intressen som arbetsgifvare och arbetare stå efter hvarandras argaste. Bådas intressen äro att producera och fördela ekonomiska värden, och vi se dem ömsesidigt skada dessa gemensamma intressen, därför att de icke kunna finna en plattform för samverkan. Och detta går lika litet med bomber och strejker som med prygel, Åkarpslagar och lockouter. Det vinnes endast genom hjärnans anspänning af sin vitala energi. Och om detta måste ske med stor kraft, när det gäller att bringa gemensamma intressen att samverka, så måste det ske med ännu större kraft, när det gäller att bringa intresse motsatserna att samverka, och detta måste ske i det politiska lifvet ide-

ligen. Nationens riksförsamling är plattformen för denna samverkan, och villkoret för att den skall på ett lyckligt sätt kunna lösa sin uppgift är, att alla intressen få fritt föra sin talan.

Vi känna alla, hur nationen lider af att nu endast ett fåtal intressen äro representerade. När riksdagen om ett par år kanske framstår som ett fullödigt uttryck för det manliga samhället, så blir saken icke bättre, ty desorganisation af farlig art kommer ändå att göra sig gällande på grund af svårigheten att tillgodose intressen, som icke äro representerade.

Kvinnornas ifriga deltagande i dessa dagars valkampanj har således samma grund som alla framstegspartiernas. Liksom dessa anse vi, att riksförsamlingen skall vara uttryck för alla nationella intressen och leda alla nationella krafter till samverkan för det helas bästa. Vår undran gäller således: komma de valda att vilja medverka därtill?

Om vi jämföra vår riksdags möjligheter att fylla detta kraf med andra europeiska riksförsamlingars, se vi, att vårt land är ensamt — med undantag af Ryssland och Turkiet — om den äran, att endast $\frac{1}{10}$ eller noga angifvet 7,4 % af hela folket är representerad, nämligen 27 % af myndiga män, då däremot i alla andra kulturländer denna siffra växlar mellan 40 och 87 %. Af detta faktum kan jag icke draga någon annan slut-

sats, än att den redan nu representerade bråkdelen af det svenska folket så länge och så ensidigt fått göra sig gällande, att alla möjligheter måste uppbyggas för att få in så många som möjligt af de riksdagsmannakandidater, som vilja hälsa representanterna för de utestängda välkomna i riksdagens salar, men icke önska vi dit de kandidater, som motvilligt och med alla upptänkliga svårigheter öppna dörrarna för dem.

Af våra få valmän har hittills endast ungefär hälften fyllt denna sin medborgerliga plikt. Vi kunna vara förvissade om att de allra flesta af dessa tillhöra de små i landet, som äro så vissa om, att deras gärning betyder så litet, att det icke gör mycket, om den saknas. Det är de små skattedragarna, som äro så vana vid, att deras röst intet betyder i det kommunala, att de icke tänka på, att i det politiska gälla alla röster lika. Här kunna vi kvinnor få något att göra. Vi kunna mana fram för deras ögon den tanken, att när de gå till detta sitt värf, så bära de ett ansvar gentemot Sveriges kvinna och att ingen gärning är obetydlig och ingen gärning får af trögbet eller liknöjhet försummas, som kan främja den rättfärdiga sak, att under nu ingående tre-årsperiod våra nationella intressen bli *rättvisare* och *mångsidigare* representerade än under de föregående.

Notiser.

Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm hade såsom i går, onsdag, med anledning af riksdagsmannavalen anordnat ett offentligt möte å Runan, hvarvid anföranden höllos angående de politiska partiernas ställning till kvinnornas rösträttsfråga. För Allmänna valmansförbundet talade trafikdirektör G. Welin, för Socialdemokratiska arbetarpartiet journalisten Sven Persson samt för Liberala valmansföreningen fil. d:r Fridtjuv Berg. Vi återkomma med ett referat af mötet i nästa nummer.

Valrörelsen i hufvudstaden. Liberala krets-föreningarna i Stockholms andra och tredje valkretsar hade sistlidna fredag anordnat möten hvarvid resp. kandidater, hrr Lindhagen (skriftligen), Palme, Kjellberg, Staaff och Aug. Ljungren i andra, samt Byström och Wawrinsky i tredje kretsen, redogjorde för sin politiska ståndpunkt. Flertalet kandidater gjorde uttalanden för kvinnans politiska rösträtt. Å mötet i andra kretsen blef herr Palme af fru Broomé interPELLERAD rörande sin ställning till frågan. Herr P. svarade med en hänvisning till det förhållande, att han undertecknat en petition om rösträtt för kvinnor och varit med om affattande af Frisinnade landsföreningens program.

Genom skriftliga meddelanden hade hrr Blomberg och Hammarlund förklarad sig villiga att låta uppställa sig som kandidater i tredje kretsen. På förslag af fröken Hård af Segerstad beslöts, att herr Hammarlund skulle åtspörjas rörande sin ställning till kvinnornas rösträttsfråga. Vid bägge dessa möten voro ett flertal kvinnor närvarande.

Fru A. Widebeck från Strängnäs och fröken V. Mesterton från Kumla besökte ett valmöte vid Wretstorp,

Nerike, fredagen den 4 sept. Efter ett föredrag af d:r Hildebrand höll fru Widebeck ett anförande om kvinnans rösträtt. Fru Widebeck fick också tillfälle att interpellera de tvänne närvarande riksdagskandidaterna om deras ställning till kvinnornas rösträttskraf.

Vid Norrköpings Frisinnade valmansförenings möte i söndags höll fil. d:r Gulli Petrini efter hufvudtalaren, landssekreterare Schotte, ett föredrag om den kvinnliga rösträttsfrågan. Mötet afslöts med ett lefve för fosterlandet.

Folkskollärarynnesseminariet i Stockholm. Att upprätthålla rektorsbefattningen vid nämnda seminarium under tiden för ordinarie rektorn Fred. Lundgrens tjänstledighet för deltagande i årets kyrkomöte har förordnats pastorn fil. kand. C. Kihlén och fröken Maria Bergmark.

Frågan om småskollärarynnesseminariernas utbildning förelåg till behandling vid Stockholms folkskollärarynnesseminariets sammanträde förra fredagen. Läraren vid Katarina folkskolor O. Idestrom inledde frågan framhållande dess stora betydelse för hela den svenska folkskoleundervisningen, då utaf vid folkskolan, hvars lägsta afdelning är småskolan, tjänstgörande 18,000 lärare och lärarinnor icke mindre än omkring 10,000 hafva endast småskolelärarynnessexamen.

Mötet beslöt enhälligt att instämman uti de af centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskollärarynnesseminarierna uttalade önskemålen jämväl däruti att afgångsåldern från seminarierna torde bestämmas till lägst 19 år, och att eleverna vid samtliga under statskontroll stående småskoleseminarier måtte erhålla stipendier efter hufvudsakligen samma grunder som vid folkskollärarynnesseminarierna.

"HEMTREFNAD"

PRAKTISK TIDNING FÖR KVINNAN.

Utgifven af Fredrika-Bremer-Förbundet.

10:de årgången.

Utkommer hvarje vecka — under sommarmånaderna hvarannan vecka — med 40 nummer om året. Tidningen vill fortfarande till billigt pris förse de svenska hemmen med en nyttig och roande läsning och kommer att innehålla korta religiösa uppsatser, berättelser, lefnadsteckningar, verser, praktiska råd och uppsatser samt följetongsafdelning.

All prenumeration sker å posten.

Pris per år 1: 35, inberäknadt postarvode.

Stöd "HEMTREFNAD" genom prenumeration!

Vejbystrands Sjukhem
vid Skelderviken

(Barkåkra station, Västkustbanan) för ben- och körteltuberkulos, rachitis och allm. svaghet, mottager barn och vuxna, dagavgift 4—6,50 kr. Öppet året om, central uppvärmning, härligt läge i barrskog vid hafvet. Läkare: Dr Ernst Lindahl vid Kronpr. Victorias Kustsanatorium, Barkåkra.

Extra fina
Dörrskyltar, Stämplrar
och Sigill

erhållas alltid billigast från

GUSTAV HÅKANSSON

Stockholm. Box 173.

Mästersamuelsgatan 54.

= AnnonSFörmedlare, =

pålitliga och välrekommenderade,

önskas för Dagny såväl i landsor-

ten som hufvudstaden. Anmälan å

DAGNYS EXPEDITION,
Drottninggatan 54, Stockholm C.

FRÅGOR OCH SVAR.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{4}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$, och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje belårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat minst 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen:* Genom insändandet af prenumerationsavgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst 5*) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samla ens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller:* Man prenumererar å närmaste postkontor (ej anorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär postens kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.

Freja-Magasinet

18 Humlegårdsgatan 18
29 Drottninggatan 29

TAPETER!

Modernaste och rikhaltigaste lager.
EDBLAD & SANDBERG.
Riks. 9616. STUREPLAN. Allm. 9198.Kvinnliga
arbetsområden.Utbildningskurser m. m.
Muntliga och skriftliga
upplysningar genom
Fredrika-Bremer-För-
bundets byrå,
54 Drottninggatan.

HOTELL GERMANIA

STOCKHOLM, Gustaf Adolfs torg 18 & 20 (f. d. 10 & 12)

Utvidgadt med Hotell Bellevues

f. d. lokaler, som undergått genomgripande reparationer och fullständig nymöblering. 50 hemtrefliga, med telefoner försedda resanderum mot söder och härlig utsikt öfver Strömmen och kungl. slottet.

Moderata priser!

Punktlig betjäning!

Allm. tel. 7000 & 613. Riks. tel. »Germanias växel».

Thérèse Hultgren.

HOTELL GERMANIA

STOCKHOLM, Gustaf Adolfs torg 18 & 20 (f. d. 10 & 12)

Kemisk Tvätt. A.-B. Nya Blå Hand, — Stockholm. —

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfta priset eller 7½ öre pr mm.)

BILDAD FLICKA, 24 ÅR, önskar plats nu genast i bättre familj som värinna, helst i Stockholm. Fullt kompetent att på egen hand sköta ett hem. Svar till »24 år», Postbox 12, Örebro.

EN ANSPRÅKSLÖS FLICKA som genomgått åttaklassigt läroverk önskar genast plats i god familj för att vara husmoder behjälplig med inom hus förekommande göromål. Villig åtaga sig läsläsning med mindre barn eller om så önskas biträda med skrifgöromål. Lön önskas. Svar till »X. 19 år», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

LEGITIMERAD SJUKGYMNAST söker arbete i Stockholm, helst som assistent. Svar till »Energisk, 1908», Tidningskontoret, Storgatan 8.

ENKELANSPRÅKSLÖS FLICKA önskar plats nu genast att gå frun till handa. Är äfven villig att hjälpa till med barn och för öfrigt med hvarjehanda inom hemmet förefallande göromål. Någon lön önskvärd. Svar till »Medlem af familjen», Eskilstuna, p. r.

VÄLREKOMMENDERAD FRISK FLICKA önskar den 1 nov. någon lämplig plats. Genomgått kurs i sjukvård. Van vid sinnessjukvård och kunnig i husliga sysslor. Svar till Vårdarinnas, Svenska Dagbladets expedition, Stockholm.

PLATS att förestå ett mindre hem sökes af 23-årig prästdotter. Har i flera år förestått hushåll och är därför kunnig i alla därtill hörande sysslor. Svar till G. W—y, Kalmar p. r.

PRIVAT Kindergarten i Stockholmsfamiljer önskar ung dam med goda betyg. Har förut haft dylikt arbete. Vidare genom Tjäders byrå, Brunkebergstorg.

PLATS som tekniskt biträde å apotek önskar 21 års flicka nu eller första januari. Förut haft dylikt plats kortare tid, dock ej fullärd, hvarför första tiden blott fritt vivre önskas. Svar tacksamt till »Elsa», adr. K. Ax. Karlsson, Östersund.

LEDIGA PLATSER.

EN LÄRARINNA, fullt kompetent att undervisa 16-årig flicka i skolämnen, språk och musik, får genast plats på landet. Svar med löneanspråk och referenser till »Skicklig lärarinna» adr. Nykvarn station.

STENOGRAF, kvinnlig, fullt kunnig i svensk och engelsk steno-grafi och maskinskrifning erhåller fast anställning å Grosshandelskontor. Sökande måste äfven vara något kunnig i och villig att deltaga i öfriga kontorsgöromål. Svar till »Prima referenser», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

FRISK, anspråkslös bildad flicka komp. att hjälpa något klen moder sköta 3 mån. gosse, samt kunnig i hushållsgöromål, erhåller genast plats hos Direktörsfamilj å landet i Sydsverige. Jungfru finnes. Svar med rek. och helst fotografi, hvilka återsändas, samt uppgift å löneanspråk etc. sändes till »Å. P. Familjemedlem 66», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

VÄRDINNEPLATS finnes ledig för en huslig och musikalisk dam med godt sätt och god karaktär hos äldre affärsman i god samhällsställning, bosatt i Helsingfors. Lön 300 kr. Svar jämte rekommendationer och fotografi torde sändas till »Ett hem», Helsingfors p. r.

FOTOGRAFER! En god kvinnlig Retuschör för negativ samt positiv erhåller från 1 okt. stadigvarande plats. Lön 100 kr. pr månad. Ansökningar åtföljda af profver bör sändas till Aug. Schufferts Atelier, Åbo, Finland.

BILDAD FLICKA, enkel, barnkär och intresserad för hushållsgöromål önskas till den 24 oktober såsom ensam hjälp i mindre hushåll. Måste vara villig intaga jungfrus plats, men får anses såsom familjemedlem. Alder, helst omkr. 25 år. Svar till »Tjänsteman», Norrköping p. r.

SKÖTERSKEBITRÄDEN, Husor, Strykerska för mangelkläder, Matsalsdiskerska få anställning 1 nov. Betygsafskrifter jämte uppgift om ålder och hälsa, sändas Romanäs Sanatorium, Tranås.

TILL lediga sjuksköterskeplatser vid Västerås stads fattiggård kunna ansökningar, åtföljda af prästbevis och betyg i bestyrkt afskrift, insändas till fattigvårdsstyrelsens ordf., domkyrkosysslomannen A. Johansson, före den 20 nästk. sept. Löneförmåner: 450 kr. om året jämte bostad och kost enligt inrättningens stat. Tillträde 1 okt. 1908. Närmare upplysningar meddelar ordf. Västerås den 25 aug. 1908. Fattigvårdsstyrelsen.

UNDERVISNINGSVAN lärarinna med jämnt och glatt lynne önskas under instundande läsår för 3ne barn i åldern 6—9 år. Förmåga att meddela undervisning åt nybörjare i sång och pianospelning önskvärd. Svar jämte betyg, uppgift om lönepret. och om möjligt foto. torde snarast sändas under adr. »A. H.», Töckfors.

Hos
J. F. Holtz

Kungl. Hofleverantör

STOCKHOLM : NORRKÖPING

endast den **äkta** engelska

'VIYELLA'

Nyaste färgställningar.

Pianinos och Flyglar

från svenska och utländska fabriker

Hufvuddepöt för

**Bechsteins, Steinwyz Nachf.,
Perzinas och Thürmers**

världsberömda Flyglar och Pianinos. Fullkomlig garanti. Liberala betalningsvillkor. Begagnade instrument tagas i utbyte.

Pianinos uthyras.

**Abr. Lundquists
Pianoetablissement,**

8 Malmstorgsgatan 8, 1 tr.

Ingång äfven genom Musikhandeln.

Egnahemssparbanken

Kontor: Vasagatan 38.

Begagna denna sparbank för insättning å sparbanksräkning. Kan användas äfven för hushållsräkning. Intill 500 kr. kunna i regel utfås utan uppsägning.

Öppen half 10 f. m.—7 e. m. Allm. tel. 917. Bikstel 73. Inlåningsränta f. n. 5½ proc.

Vårda hyn!

med hygienisk Crème »Amoureuse». Enda medlet att få hvit, fraiche och elastisk hud. Borttager på kort tid näsrodnad, finnar, fräcknar, reformar, pormaskar, solbränna, rynkor, den rödaste hud blir hvit, och innehåller densamma inga för huden skadliga beståndsdelar.

Tillhandahålles för 3 o. 5 kr. pr burk hos sjukgymnast Anna Willmark, Brahegatan 3, Allm. Tel. 213 23. Riks 123 10. Till landsorten mot postförskott.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Stockholms nya folkskollärrinneseminarium. Af E. K—n. Proportionella val. För Dagny af Gulli Petrini, f. Rossander. Kvinnor som »hospital collectors».

International Council of Women's konferens i Genève den 31 augusti—4 september 1908. Af Alexandra Skoglund.

Föredrag hållet å politiskt möte i Borås den 6 september 1908 af fru Jenny Velander.

Notiser.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt (Tidningstaxa n:r 5) eller bokhandel.